

Čebela BERE med
Prijavitelj operacije: LAS Mežiške doline
Partnerstvo 5 slovenskih LAS: LAS Zgornje Savinjske in Šaleške doline, LAS Raznolikost podeželja, LAS Mežiške doline, LAS Spodnje Savinjske doline, LAS Mislinjske in Dravske doline
Partnerji na območju LAS MD: Občina Ravne na Koroškem, KOK dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem, Čebelarstvo društvo Ravne na Koroškem, A.L.P. Peca, d.o.o.
Vrednost operacije (partnerstvo 5 LAS): 560.191,15 EUR Vrednost sofinanciranja EKSRP (partnerstvo 5 LAS): 415.641,02 EUR
Vrednost operacije pri LAS MD: 90.816,89 EUR Vrednost sofinanciranja EKSRP pri LAS MD: 66.458,20 EUR
Izvedba operacije: 1. FAZA: 1. 9. 2020 – 30. 11. 2021 2. FAZA: 1. 12. 2021 – 30. 10. 2022
Ozadje operacije
Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem nadaljuje delo nekdanje študijske knjižnice, ki je bila ustanovljena 3. 3. 1949; pridružena sta ji bila Likovni salon in Delavski muzej. Njeni pobudniki in ustanovitelji so ji namenili prostore v ravanskem gradu, ki je bil tudi prvi dom Gimnazija Ravne. Študijska knjižnica se je posvetila zbiranju starejšega koroškega domoznanskega gradiva in pospeševanju knjižničarstva v koroški krajini, študentom in dijakom pa je nudila bogato študijsko literaturo in referenčno gradivo. Skladno s spremembami v slovenskem knjižničarstvu je postopoma spreminjala način svojega poslovanja in leta 1980 prejšnje ljudske knjižnice tudi formalno povezala v enotno knjižnično ustanovo; leta 1986 jo je Kulturna skupnost Ravne na Koroškem imenovala za občinsko matično knjižnico. Danes je Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika splošna knjižnica, namenjena najširšemu krogu uporabnikov, in osrednja območna knjižnica za Koroško. Prejema obvezne izvode slovenskih tiskov in opravlja za širše območje posebne naloge, pokriva obmejno območje in v sodelovanju s študijsko knjižnico Celovec izvaja za zamejske Slovence nakup knjižničnega gradiva, za zamejsko Koroško izdeluje tudi lokalno bibliografijo. Knjižnična mreža Koroške osrednje knjižnice zajema: Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika na Ravnah, Pionirska knjižnica Leopolda Suhodolčana na Ravnah, Knjižnica Kotlje, Knjižnica Prevalje, Knjižnica Mežica, Knjižnica Žerjav, Knjižnica Črna na Koroškem, Izposojevališč: Strojnska Reka, Strojna, Podpeca in Bukvarna Ajta, Leta 2003 je postala KOK osrednja območna knjižnica za Koroško in izvaja posebne naloge, ki jih financira Ministrstvo za kulturo RS (MZK). Za širše območje Koroške (12 koroških občin) opravlja z zakonom določene posebne naloge, ki ji jih nalaga Pravilnik o delovanju in financiranju osrednjih območnih knjižnic. Knjižnice na svojem območju strokovno povezuje v območno mrežo, ki zagotavlja kvalitetno in koordinirano izvajanje knjižnične dejavnosti. Koroška osrednja knjižnica domuje v gradu Ravne Impozantno poslopje gradu Ravne stoji na platoju nad mestom Ravne, nekdanjim trgom Guštanj. Idilična lega v okviru parka daje stavbi posebno ambientalno vrednost. Dvorec je skozi stoletja menjal lastnike ter s številnimi prezidavami spreminjal svojo podobo. Grad naj bi v sredini 16. stoletja pozidali Hebenstreiti ter mu dali tudi svoje ime. Skozi stoletja je grad zamenjal kar nekaj lastnikov. Najstarejšo upodobitev gradu najdemo v Valvasorjevi Topografiji nadvojvodine Koroške iz leta 1688. Skoraj pet stoletij, številni lastniki in vojne vihre so spreminjali podobo gradu. Prav ustanovam, ki so po osvoboditvi leta 1945 dobile prostore v

grajskih poslopih in mu dale vsebino, gre zahvala, da grad ni doživel usode prenekaterih in je še danes ponos Občine Ravne ter cele Mežiške doline.

Zadnji lastniki gradu, grofje Thurni, so polja za gozdom po letu 1866 preuredili v grajski park z visokimi smrekami, jelkami, bori, macesni, bukvami, javorji, topoli, trepetlikami, brezami, kostanji in lipami ter z redkimi, eksotičnimi drevesnimi vrstami in grmičevjem. Celoten park je zasejan povsem naravno, odlikuje ga zelo preprost stil, tako da spominja na angleške parke, kjer pustijo, da se narava razbohoti in razraste po mili volji.

Mestni park prepletajo in obkrožajo številne sprehajalne poti; na tihih kotičkih so postavljene klopi za oddih. Ravenski park velja danes za spomenik oblikovane narave in je edina večja arhitektonsko oblikovana parkovna površina v Mežiški dolini. Domačinom predstavlja estetski okras mesta, priljubljen kraj za vsakodnevni oddih in sprostitve ter lepa zelena pljuča Mežiške doline. Prav zaradi enkratnega občutka njegovega prvega oblikovalca za estetiko in naravno ubranost pritegne tudi obiskovalce od drugod.

V impozantnem grajskem poslopiju domuje Koroška osrednja knjižnica obdana z grajskim parkom, ki je ponos Mežiške doline. Ambijent oz. okolje v katerem živi in dela osrednja knjižnica je tudi eden izmed temeljev za razmišljanje o konceptu zelene knjižnice, ki bi ga radi uvedli v naše delovanje.

V skladu z Agendo Združenih narodov 2030 in v njej zapisanimi trajnostnimi razvojnimi cilji, mednarodna organizacija IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) s smernicami 'Dostop in priložnost za vse' spodbuja knjižnice po svetu, da naj s svojim delom prispevajo k izboljšanju razmer v svetu. V zadnjih letih se v svetu vse bolj uveljavlja koncept ZELENIH KNJIŽNIC, ki skuša slediti ciljem Agende Združenih narodov 2030 in priporočilom organizacije IFLA.

Med trajnostnimi razvojnimi cilji Združenih narodov se kar nekaj ciljev nanaša tudi na področje ekologije. Knjižnice s svojim vplivom in delovanjem v lokalnem okolju lahko doprinesejo k uresničevanju teh ciljev.

V Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika smo si postavili cilj, da se v prihodnje čim bolj približamo konceptu zelene knjižnice, zato smo se lotili načrtovanja aktivnosti, s katerimi bomo postopoma ta cilj tudi dosegli. K sodelovanju smo povabili lokalne čebelarje, ki s svojimi aktivnostmi predstavljajo in poudarjajo pomen čebelarstva za ohranjanje okolja in biodiverzitete. Njihov glavni namen je informiranje in oblikovanje pozitivnega odnosa prebivalstva, zlasti mladih, do kulture čebelarstva, tradicije in ohranjanja narave.

S prenovo in ureditvijo Grajske kavarne s čitalnico, z oblikovanjem ustrezne zbirke gradiv in z naborem prireditev za ozaveščanje prebivalcev vseh starosti, smo začrtali naš koncept zelene knjižnice. Knjižnica ima namreč pomembno vlogo pri informiranju, izobraževanju in ozaveščanju prebivalcev o pomenu zaščite in ohranjanja narave. Ker prebivalci postajajo okoljsko vedno bolj zavedni, imamo v knjižnici priložnost, da postanemo v domačem okolju vzoren primer okolju prijazne prakse in pomemben ponudnik okoljskega izobraževanja in ozaveščanja.

Našo zamisel zelene knjižnice smo začeli pri načrtovanju grajske kavarne s čitalnico, ki bo preko vrta povezala grajsko čitalnico z grajskim parkom. Tako bo urejen nov, dodaten prostor, kjer se bodo lahko izvajale aktivnosti povezane z naravo in okoljskim ozaveščanjem za mlado in staro. Načrtovana grajska kavarna s čitalnico ima idealno lego, saj se odpira direktno proti parku in tako daje mnoge možnosti za povezane aktivnosti znotraj knjižnice in zunaj v parku, v naravi.

Tudi notranjost gradu s svojimi razvejanimi prostori nudi knjižnici nemalo možnosti za oblikovanje različnih tematskih kotičkov. In ker je Koroška osrednja knjižnica tudi referenčna knjižnica lahkega branja, bomo en prostor uredili kot kotiček za prilagojeno gradivo – lahko branje. Lahko branje pomeni, da je informacija dostopna, berljiva, jasna in razumljiva ljudem, ki imajo težave pri branju ter razumevanju standardnih besedil. Namenjeno je predvsem dvema glavnima ciljnim skupinama. V prvi so ljudje, ki zaradi različnih oviranosti trajno potrebujejo lahko berljive informacije in publikacije (npr. ljudje, ki doživljajo disleksijo, motnjo v duševnem razvoju, specifične učne motnje, motnje avtističnega spektra, demenco, ...). V drugo spadajo ljudje, ki imajo slabše razvito veščino branja ali slabo poznajo jezik in sčasoma mogoče ne bodo imeli več potrebe po lažje berljivih tekstih (npr. priseljenci, neizkušeni bralci, ...).

Aktivnosti operacije

Aktivnost 1: Ureditev grajske kavarne s časopisno čitalnico, verando in vrtom

Aktivnost 2: Ureditev kotička za prilagojeno gradivo – lahko branje.

Aktivnost 3: Fotovoltaika na Piglnu - ureditev lastne oskrbe z električno energijo pri učnem čebelnjaku na Piglnu na Ravnah

Aktivnost 4: Priprava programa aktivnosti »zelene knjižnice« za širšo populacijo in za posamezne ranljive ciljne skupine – v sodelovanju s kolegi iz drugih sodelujočih knjižnic

Aktivnost 5: Vključevanje prebivalcev lokalne skupnosti v aktivnosti knjižnice – predavanja v časopisni kavarni ali na vrtu ob primernem vremenu

Aktivnost 6: Otvoritev novega kotička za lahko branje namenjenega posebnim ranljivim ciljnim skupinam

Aktivnost 7: Čebela BERE med!

Aktivnost 8: Dejavnosti za prebivalce vseh starostnih skupin, ki so povezane z naravo in njenim ohranjanjem – organizacija raznih delavnic in akcij.

Aktivnost 9: Organizacija in izvedba festivala ČIČI – Zmeraj prinesi si koco! pod geslom Skupaj z zeleno knjižnico skrbim za varstvo in ohranjanje narave

Aktivnost 10: Sodelovanje s knjižnicami na območjih partnerskih LAS

Aktivnost 11: Promocija in obveščanje javnosti o izvajanju operacije

Aktivnost 12: Vodenje in koordinacija operacije

Prispevek operacije k doseganju ciljev SLR LAS Mežiške doline

- **B1 - Razvoj trajnostnega turizma - Mežiška dolina kot turistični produkt za 3E turizem, ki zadovoljuje zahtevne domače in tuje goste in se promovira z uporabo modernih komunikacijskih orodij:** V SLR smo si, med drugim, kot cilj postavili tudi razvoj turistične infrastrukture v povezavi s primerno vsebino. Za doseganje tega cilja smo predvideli podporo aktivnostim za ohranitev kulturne in tehniške dediščine, inovativnim načinom njene interpretacije ter njeno vključevanje v turistično ponudbo Mežiške doline.
- Koroška osrednja knjižnica deluje v renesančnem dvorcu razgibanega tlorisa z baročno kapelo in gospodarskimi poslopji, ki ga obdaja grajski park oblikovan v krajinskem slogu leta 1863. Kompleks gradu predstavlja stavbno kulturno dediščino, grajski park pa velja danes za spomenik oblikovane narave in predstavlja pomembno naravno dediščino območja. V delu gradu ima svoje prostore tudi enota Koroškega pokrajinskega muzeja. Gre za območje, ki ima turistični potencial, vendar bi bilo treba trenutno ponudbo še okrepiti in popestriti.
- Načrtovana ureditev grajske kavarne, ki bo preko vrta povezala knjižnico z grajskim parkom je projekt s katerim želimo nadgraditi turistično ponudbo celotnega grajskega kompleksa. Turisti in lokalni obiskovalci muzejskih in knjižničnih zbirk, samega gradu in grajskega parka bodo tako dobili tudi prijeten kotiček za počitek in uživanje v prijetnem ambijentu kavarniške čitalnice ali zunaj na vrtu.
- Urejen bo nov prostor, kjer se bodo lahko izvajale aktivnosti povezane z naravo in okoljskim ozaveščanjem za mlado in staro. Načrtovana grajska kavarna s čitalnico ima idealno lego, saj se odpira direktno proti parku in tako daje mnoge možnosti za povezane aktivnosti znotraj knjižnice in zunaj v parku, v naravi.
- Načrtovan projekt združuje aktivnosti za ohranjanje dediščine območja in vključevanje le – te v turistično ponudbo Mežiške doline. Grajska kavarna in v njej načrtovane aktivnosti povečujejo kvaliteto in raznovrstnost ponudbe kraja in celotne doline.

Kazalnik: Število novih turističnih produktov – 1

- **B2 - Dvig kvalitete bivanja za prebivalce Mežiške doline:** V SLR smo zapisali, da bomo Cilj B2 - Dvig kvalitete bivanja za prebivalce Mežiške doline dosegali z aktivnostmi za razvoj dejavnosti za prosti čas in kulturnih dejavnosti s poudarkom na aktiviranju otrok in mladine, vključno z zagotavljanjem potrebne infrastrukture. Ukrepi za doseganje tega cilja bodo namenjeni spodbujanju kulturnih dejavnosti vseh vrst - organiziranje kulturnih in umetniških priložnosti, kot so festivali in prireditve, tematske diskusije, strokovne razprave in druge oblike izobraževanja s področja kulturne dediščine, ustvarjalne kulture in druge tematike. Knjižnica je ena izmed osrednjih nosilcev kulturnega dogajanja v lokalnih skupnostih, ki je namenjeno širokemu krogu prebivalstva – od najmlajših, mladine, aktivnega prebivalstva in starejše populacije. Z izvajanjem aktivnosti operacije »Čebela BERE medi« bomo ponudili prebivalcem vseh starosti kvaliteten program dogodkov (festival, predavanja, delavnice, vodene aktivnosti oz. akcije, ...) z najrazličnejšo vsebino, ki pa bo imela rdečo nit – čebelarstvo, čebelarjenje in varstvo narave, ekologija in ozaveščanje o pomenu le – te.
- Prav tako smo v SLR zapisali, da bomo podprli aktivnosti za zdravje prebivalstva – spodbujanje zdravega in aktivnega življenjskega sloga vseh starostnih skupin prebivalcev, vključno z zagotavljanjem infrastrukture za kakovostnejše življenjsko in bivalno okolje – v okviru operacije sodelovanja v kateri bo sodelovala naša LAS bodo pripravljene programi za prebivalce vseh starosti kot so: zdrava knjižnica, družinsko branje, zelena knjižnica, ohranjanje kulturne dediščine preko literarno-etnoloških srečanj,.... in podobno. Z implementacijo programov, ki bodo razviti in predstavljeni v okviru operacije na območje LAS Mežiške doline, bomo spodbudili prebivalstvo k aktivnejšemu vključevanju v različne aktivnosti za posamezne ciljne skupine in hkrati v aktivnosti, ki povezujejo različne generacije prebivalstva. Z vzpostavitvijo grajske kavarne, ki bo predstavljala novo, kvalitetnejšo ponudbo lokalne knjižnice za občane, pa bomo doprinesli tudi k zagotavljanju infrastrukture za kakovostnejše življenjsko in bivalno okolje prebivalcev območja LAS.

Kazalnik: Število podprtih operacij – 1

- **C1- Ohranitev obstoječih naravnih danosti ter dvig osveščenosti in zavednosti prebivalstva o pomenu varstva okolja in narave:** V SLR smo zapisali, da bomo za doseganje cilja C1 podprli aktivnosti za informiranje, izobraževanje, usposabljanje in dvig osveščenosti prebivalcev na področju rabe obnovljivih virov in okoljskega osveščanja.
- V okviru predstavljene operacije bomo vzpostavili koncept zelene knjižnice, ki bo s svojimi aktivnostmi spodbujala ljudi k razmišljanju o varovanju okolja in konkretnemu ukrepanju v smislu uporabe obnovljivih virov energije, ločevanje in zmanjšanje količine odpadkov, uporaba naravnih in lokalnih virov, ...Pripravljen program bomo v okviru skupnih aktivnosti prenesli in predstavili tudi na območjih ostalih štirih sodelujočih LAS. Tako bomo med sodelujočimi knjižnicami in LASi vzpostavili trajno sodelovanje, ki bo doprineslo k dvigu nivoja ozaveščenosti prebivalstva vključenih območij na področju varovanja okolja. Kot primer dobre prakse na področju varovanja okolja in okoljske ozaveščenosti bomo izvedli elektrifikacijo učnega čebelnjaka na Piglnu na Ravnah. Kot vir električne energije bomo uporabili sončno energijo, ki je zelena, okolju prijazna energija.

Kazalnik: Število vzpostavljenih mrež za prenos znanja na področju varovanja okolja in energetske učinkovitosti – 1

Ključni rezultati operacije na ravni partnerstva so:

- Uspešno izvedena in zaključena operacija »Čebela BERE med!«;
- Razvite nove vsebine, kot del ponudbe splošnih knjižnic;
- Vključenost ranljivih skupin;

- Višja kakovost bivanja in večja socialna vključenost lokalnega prebivalstva;
- Vključeni deležniki v izvajanje operacije (društva, lokalno prebivalstvo,...);
- Izdelan promocijski material;
- Ureditev novih prostorov oziroma posodobitev prostorov knjižnic z dodatno opremo;
- Ozaveščanje lokalnega prebivalstva o pomenu varovanja čebel in trajnostnem ravnanju z okoljem;
- Izdelava unikatnega, inovativnega izobraževalno-didaktičnega pripomočka;
- Izdelava unikatne promocijske slikanice;
- izmenjava izkušenj, pridobivanje novih znanj ter prenos dobre prakse med območji LAS, implementacija znanja.

Koristi za območje LAS:

- Večja prepoznavnost knjižnic na območju partnerskih LAS;
- Dvig kvalitete bivanja za lokalno prebivalstvo, preko povečanega obsega vsebin lokalnih knjižnic;
- Večja socialna vključenost lokalnega prebivalstva, predvsem ranljivih skupin;
- Prenos znanja in informacij na lokalno prebivalstvo;
- Višja stopnja ozaveščenosti o pomenu varovanja okolja, predvsem čebel;
- Pozitiven vpliv na promocijo in prepoznavnost LAS (s povezovanjem z drugimi LAS-i in aktivnostmi operacije bo LAS bolj prepoznaven tako na ravni Slovenije kot tudi širše; promocija operacije in aktivnosti preko spletne strani in socialnih omrežij bo omogočila širšo prepoznavnost);
- Povečanje medgeneracijskega sodelovanja in vključevanja različnih ciljnih skupin.